

RECENZIE DE CARTE

Hadrian Gorun, *România și Marele Război. Introducere la o istorie și teorie a relațiilor internaționale*, Cluj-Napoca, Editurile Argonaut și Mega, 2021, 191p.

Istoria relațiilor internaționale, în general, și participarea României la Primul Război Mondial, în particular, continuă să fie un teren fertil de cercetare și analiză riguroasă. Lucrarea pe care o semnalăm reprezintă, îndubitabil, o mărturie în acest sens. De altfel, autorul ei, istoricul Hadrian Gorun nu se află la cel dintâi volum dedicat Marelui Război. Precedentele sale cărți de autor, axate pe acest subiect, valorifică, în mare măsură, surse arhivistice inedite din străinătate (Franța) și din România.

Însă, noua contribuție istoriografică a lui Hadrian Gorun se deosebește de precedentele, grație îndeosebi metodologiei. Autorul propune o lucrare al cărei element esențial de noutate rezidă tocmai în metoda de analiză utilizată, pe care o considerăm îndrăzneată (aspect relevat și de către semnatarul prefetei, istoricul și diplomatul Dumitru Preda) și deopotrivă inspirată. Este vorba de o abordare interdisciplinară și, în egală măsură teoretică. În fapt, *România și Marele Război. Introducere la o istorie și teorie a relațiilor internaționale* este primul volum elaborat de către un istoric român, consacrat Primei Conflagrații Mondiale, care procedează la aplicarea principalelor teorii ale relațiilor internaționale (realism, liberalism, marxism, constructivism, behaviorism) în analiza politicii externe românești dintre anii 1914-1918. Înseși cauzele și natura conflictului planetar sunt prezentate și analizate succint, dintr-o perspectivă teoretică. Totuși, în cartea lui Hadrian Gorun, valorizarea studiilor teoretice parcurse se îmbină armonios cu sursele primare, memorialistica și lucrările speciale despre Primul Război Mondial.

Așadar, marele merit al lucrării de față constă în faptul că maniera de abordare expozitivă și descriptivă trece în plan secund, făcând loc unei teoretizări, care vădește abilitățile analitice ale autorului. Întâlnim concepte și sintagme specifice relațiilor internaționale, precum *interes național*, *putere*, *raționalitate*, *balanță de putere*, *opinie publică*, *securitate colectivă*, *element echilibrator*, *zonă-tampon*, *alianță*, *coalitție* și altele. În această privință, rezultă un reușit melanj între istoria și teoria relațiilor internaționale. Prin argumente solide, Hadrian Gorun demonstrează că întreaga activitate a Regatului României din anii Marelui Război a stat sub semnul realismului. Oficialitățile române au acționat mereu, -fie prin mijloace diplomatice, fie prin recugerea la război-, pentru realizarea interesului

național al statului. De asemenea, România a performat ca un actor rațional, tinzând către obținerea unor beneficii de natură teritorială cât mai consistente cu putință și înregistrând pierderi minime.

Hadrian Gorun a subliniat inspirat că Președintele Consiliului de Miniștri, Ion I.C. Brătianu a devenit principalul diriguitor și decident al relațiilor externe ale României în urma trecerii în neființă a regelui Carol I. Înzestrat cu excepționale calități de om de stat, Ion I.C. Brătianu a desfășurat o politică de aliniere (bandwagoning) în raport cu Marile Puteri ale Antantei și una de balansare față de vecinii bulgari de la sudul Dunării. De altfel, înaltul demnitar român a fost fidel unei reguli, conform căreia, puterile mai mici sunt înclinate către aliniere în raport cu Marile Puteri și spre balansare în relațiile cu state dispunând de capacități aproximativ egale, similare. De fapt, după cum dovedește autorul, întreaga diplomatie românească din anii conflictului mondial s-a remarcat prin calitate și evidente virtuți. Este deopotrivă și cazul actului de guvernare.

Așa cum arată autorul, statul român a reprezentat un element ponderator în funcționarea balanței puterii din sud-estul european, atât în timpul celui de al doilea conflict balcanic, cât și în perioada neutralității (1914-1916). Antanta a utilizat pârgھیile clasice de balansare a puterii pentru a-și atrage statele neutre. În volum sunt identificate, cu mare acuratețe, deosebirile dintre alianță și coaliție, sugerându-se că alianța României cu imperiul de la răsărit, Rusia a fost, mai degrabă, o coaliție de compromis, a cărei constituire a fost dictată de necesități, interese obiective și considerente geopolitice. Panslavismul, panortodoxismul și expansionismul manifestate de Rusia, dar și dotarea precară a armatei române și nivelul redus de instruire au reprezentat rațiunile întârzierii intervenției României în Prima Conflagrație Mondială.

În final, salutăm demersul științific, în parte inedit, al lui Hadrian Gorun. Ne aflăm în fața unei contribuții importante de istoria și teoria relațiilor internaționale, care, fără a fi voluminoasă, aduce un plus incontestabil isorografiei românești, datorită, în special, metodei de abordare a subiectului.

Constantin-Livian Rădoescu